TÜRKİYE, TEKNOLOJİ DEVRİMİNİ ISKALAMAMALI

Kalkınmanın bir veri yönetimi hadisesi olduğu yeni bir çağdayız. Veri yönetimi alanı verinin derlenmesi, işlenmesi ve kullanılması konularını kapsıyor. Sadece yazılımla değil donanımla da ilgili. Türkiye'nin teknolojik gelişme karşısındaki tutumunu sona erdirip, teknolojinin getirdiği yeni mecralarla ilişkilerini sıkılaştırmasında fayda var. Yoksa sanayi devriminden sonra teknoloji devrimini de ıskalayıp sonra da arkasından baka kalacağız.

Türkiye'nin cari işlemler dengesi fazla verdiği yıllar aynı zaman yeni vergilerin geldiği yıllar olarak ilginç bir tesadüf içerir. Bunun bir nedeni vergi sistemimizin dolaylı vergilere dayalı yapısıdır. Dolaylı vergilerin kaynağı tüketim kalemleridir. İthalat da burada önemli bir paya sahiptir. Ülke ekonomisinde ciddi bir daralma olduğunda ekonomi büyümez, millet tüketmez, şirketler üretimi keser, ithalat durur. Bunların sonucunda vergi gelirleri düşer. Vergi gelirleri düşünce bütçe açığı büyür. Büyüyen bütçe açığını finanse etmek için kamunun daha fazla para bulması gerekir. Mesela 1994 yılındaki kriz döneminde aynen bu olmuştu. O vakit siyasetçilerimizin getirdiği çözümlerden biri de şirketlerin üzerine ek vergi koymaktı.

Bugün 1994 veya 2001'deki gibi bir kriz ortamı söz konusu değil. Ekonomik yapımız daha sağlam. Ancak ekonomideki durgunluk iç piyasayı küçültüp, istihdamı, gelirleri ve harcamaları azalttığından tüketim geriledi. Bunların da etkisiyle vergi gelirleri beklendiği ölçüde artmadı. Bütçe açığı hızla büyüdü. Ancak artık eskisi gibi şirketlerin yeni bir vergiyi daha kaldıracak durumları yok. Dolayısıyla bu sefer de ilave gelir vergisi veya dijital hizmet vergisi gibi yeni arayışlar başladı.

Dijital hizmetlere ilave vergi getirilmesi konusu üzerinde iyi düşünülmesi gereken bir alan. Kalkınmanın bir veri yönetimi meselesi olarak algılanması gereken bu yeniçağda, veri derleme ve yönetmeyi zorlaştıracak üzerinde yeterince düşünülmemiş her adım sonradan başımızı ağrıtabilir.

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU

TOBB Başkanı
Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği
(Eurochambres) Başkan Yardımcısı
İslam Ticaret, Sanayi ve Tarım Odası (ICCIA) Başkan Yardımcısı ve
Milletlerarası Ticaret Odası (ICC) Yönetim Kurulu Üyesi
baskanlik@tobb.org.tr

Veri yönetimi alanı, verinin derlenmesi, işlenmesi ve kullanılması konularını kapsıyor. Sadece yazılımla değil donanımla da ilgili. Bir yandan imalat sanayii açısından baktığınızda, hem fabrikaların örgütlenme ve işleyiş biçimleri değişiyor, hem de fabrikalarda üretilen malzemenin niteliği değişiyor. Öte yandan, sanayi ile hizmetler sektörü arasındaki ilişki daha da derinleşiyor. Kısaca veri derleme ve işleme hayatımızın merkezine yerleşiyor.

Yakın gelecekte ülkeler ikiye ayrılacak gibi duruyor. Daha çok veri üretebilen, veri işleyebilen, tüm bunların hakkıyla yapılması için gereken alt yapıyı hem hukuki, hem de donanım manasına tesis edebilen ülkeler. Daha verinin ne olduğunun farkında olmayan ülkeler var. İkinci gruptakiler ne olduğunu anlayıncaya kadar, ilk gruptakiler kapanması pek kolay olmayan epey bir mesafeyi almış olacaklar.

Eskiden bizim gibi ülkelerin sermayeye ihtiyaçları olduğu söylenirdi. Uluslararası sermaye hareketleri serbestleşti, sermaye sınırları aşarak, gürül gürül akmaya başladı. Sonra 'teknolojiye erişim önemlidir' demeye başladık. Yeni teknolojiler eskilerden farklı olarak bir kaç yılda dünyanın en ücra köşesine kadar ulaşmaya başladı. Teknolojiye erişim buhar makinesi çağında zordu, akıllı telefonlar çağında çok kolaylaştı. En son olarak da kalkınmanın bir organizasyon meselesi olduğu ortaya çıktı. Kurumsal alt yapı, kurumlar ve kurallar ülkesi olmak, örgütlenebilme kabiliyeti kazanmak öne çıktı.

Şimdi öyle anlaşılıyor ki kalkınmanın bir veri yönetimi hadisesi olduğu yeni bir çağdayız. Önümüzdeki dönemde şirketler her tür ihtiyacımıza kişiye özel cevaplar üretecek. Giysilerden ilaçlara, gıdadan barınmaya ve dinlenmeye, vakit geçirmeye kadar. Hadiseye yalnızca hizmetler sektörü diye bakmayın, imalat sanayiinin kişiye özel üretime odaklanması olarak da bakın. Böyle bir dönüşüm için verinin derlenmesi, işlenmesi, korunması, kullanılması ile ilgili düzenlemeler de son derece önemli olacak.

Dolayısıyla veri bir kalkınma meselesidir. Veri derlemeye imkân veren bilgi ve iletişim teknolojisi uygulamaları ile süreci yönlendiren şirketlerin neredeyse tamamı gelişmiş ülkelerden çıktı. Facebook, Google ve Amazon ilk akla gelenler elbette. Ama aynı durum Uber, AirBnB ve Netflix için de geçerli. Türkiye'dense hala bir unicorn çıkmadı. Zira biz işin dedikodusunu yapmaya daha çok zaman ayırıyoruz.

Gelişmiş ülkelerde giderek artan şekilde kapitalizmin rantiyecilerden kurtarılması talep ediliyor ve bu yönde pek çok gelişme yaşanıyor. Yani bir nevi faziletli kapitalizm aranıyor. Biz buna da hazırlıklı olmadığımız gibi attığımız adımlar da ters istikamette. Türkiye'nin teknolojik gelişme karşısındaki bu tutumunu sona erdirip, teknolojinin getirdiği yeni mecralarla ilişkilerini sıkılaştırmasında fayda var. Yoksa sanayi devriminden sonra teknoloji devrimini de ıskalayıp sonra da arkasından bakakalacağız.